Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DEN DANSKE KOMMUNESKOLE I SØNDERBORG

1920
1. OKTOBER
1945

DEN DANSKE KOMMUNESKOLE I SØNDERBORG

1920
1. OKTOBER
1945

DYBBØL-POSTENS BOGTRYKKERI, SØNDERBORG
MCMXLV

FORORD

Det har ikke været Hensigten med dette lille Skrift at give en udtømmende historisk Skildring af den danske Kommuneskole i Sønderborg Købstad gennem de forgangne 25 Aar eller at give en Vurdering af det Arbejde, der er udført.

Langt snarere er det en Krans af Mindeblade, flettet af Kvinder og Mænd, som paa forskellig Vis har haft en Gerning at udføre i Skolens Tjeneste; men maaske vil netop disse Smaaskildringer fra Skolens Arbejdsmark i deres brogede Mangfoldighed være i Stand til at give et levende og rigtigt Billede af dansk Skoleliv, saaledes som det har formet sig netop paa dette Sted og under disse Forhold.

Ethvert dansk Skolearbejde i den genvundne Landsdel er — bevidst eller ubevidst — et Genforeningsarbejde. Det har været og er stadig den danske Skoles ærefulde Opgave at fremme dette Arbejde, og det sker, naar hver Skoledag bliver et Møde mellem dansk Kultur og sønderjysk Ungdom, et stilfærdigt Møde paa jævn dansk Vis uden Floskler og store Ord.

Begyndelsen blev gjort hin 1. Oktober for 25 Aar siden, da Børnene i Sønderborg mødte til deres første danske Skoledag, og Arbejdet er under vekslende Kaar fortsat til Dagen i Dag, da Skolen efter Hjemløshed og anden Trængsel er i Færd med atter at rykke ind i sit eget Hus, hvor ubudne Gæster i lang Tid har huseret.

P. M. GERALD.

Modersmaalet

Det Sprog, der var min Moders Røst,
da jeg endnu var spæd,
det Sprog, hvorpaa jeg fik min Trøst,
naar jeg hos hende græd.
Det Sprog, hvorpaa jeg jubled frem
min Fryd i Barndoms Aar,
og ved hvis Klang fjernt fra mit Hjem
mit Hjerte hastigt slaar.

Det Sprog, hvorpaa den lille bad
sin første, simple Bøn,
det Sprog, som han som Fader glad
vil tale med sin Søn.
Det Sprog, der lød fra Arilds Tid
fra Sli til Skagens Sand,
som Folket sang i haardest Strid
og ved en fredfyldt Strand.

Det Sprog, som af din Moders Mund
du har som lille lært,
det Sprog vil til din sidste Stund
dig blive klart og kært,
og hvad du fuldt ud skal forstaa,
hvad præge skal dit Sind,
det til dit Hjerte komme maa
med Modersmaalet ind.

Slottet

Røde Slot, du gamle sejge Kæmpe,
rejst af Kongen ved den aabne Strand,
vel du mægted Farerne at dæmpe
for de Røvertog fra Venders Land.

Stolt du stod med Mure og med Grave,
Taarne tegned sig mod Himlen blaa,
da var Als en frodig, skærmet Have,
trygt i Havnen Skibene da laa.

Nu for stedse Venderne blev borte,
ej de mere kom med Mord og Brand,
og du aabned sorgløst dine Porte
selv for Gæster fra et fremmed Land.

Mens en Konge, dansk i Sind og Tale,
man et Kammer kun i Taarnet bød,
hørtes oftere i Slottets Sale
Sprog, der før kun Syd for Ejder lød.

Slottet var ej mere Værn mod Gæsten,
mer og mere stadig man ham gav,
fik han noget, kræved straks han Resten,
og bestandig større blev hans Krav.

Danmark sank til Jorden overvundet,
pansret Næve Landet til sig rev,
og det stolte gamle Slot ved Sundet
kæmped ikke, skønt det skrammet blev.

Tyskland kasted Verden stolt sin Handske,
Hæren villigt Kejserbudet lød,
i dens Rækker kæmped pligttro Danske,
medens deres Slægt man Fængsel bød.

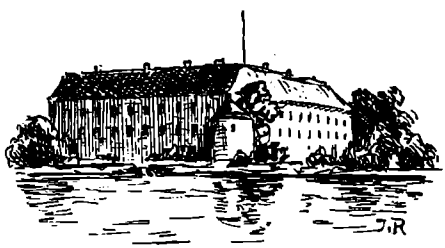

Dybbøl Mølle

Dybbøl Mølle, Danmarks Sønners Hjerter banker ved de Ord,
findes der ej mere skønne Egne paa den danske Jord?
Mon ej Steder nok man finder vædet af de Danskes Blod?
Mon ej andre Volde minder stolt om deres Heltemod?
Lysegrønne Bøgens Kroner skønne er paa Møens Kridt,
højtidsfulde Stormens Toner over Vesterhavets Klit,
fuld af Ynde Birken bæver rundt om Bøllemosens Vand,
Munkebjerget stolt sig hæver over Vejlefjordens Strand,
over Lillebæltets Vove Blikket vidt fra Skamling naar,
gemt bag gamle Egeskove Bugges Taarn ved Søen staar.
Alt jeg saa, det alt jeg mindes, alt det staar mit Hjerte nær,
men den Plet paa Jord ej findes, jeg som Dybbølbjerg har kær.
Her, hvor Bøgeskoven hegner frodig Mark og stille Vand,
alt, hvad Danmark kendetegner, samlet her jeg finde kan.
Se det blanke Sund dernede med de solbelyste Sejl,
se, hvor Træers Kroner breder sig imellem røde Tegl.
Mere dansk er ingen Ynde end dit skovomkranste Sund,
og her høres Saga nynne i den stille Aftenstund:
Københavns og Fredericias Volde drukket har vort Blod,
Køge Bugt og Kongedybet toner om de Danskes Mod;
Men vi stred paa Dybbøls Tinde ikke blot, naar Blodet randt,
Møllen staar der som et Minde om de Baand, der Hjertet bandt.
Naar dens Vingekors sig tegner mod den gyldne Aftensol,
paa den Danskhed, som i Mørket tro holdt ud, den er Symbol.

Den dansksprogede Skole

Hen over Pladsens grove Grus
det kvidrede og sang,
det hørtes som et Fuglebrus,
dengang det gamle røde Hus
blev fyldt for første Gang.

Da glade Barneøjne saa
med Iver i den Bog,
der foran dem paa Bordet laa
med Ord, de kunde ret forstaa
paa Moders eget Sprog.

De alle tillidsfulde kom,
de store som de smaa,
thi Skolen var en Helligdom,
som Hjemmet længe drømte om
og havde haabet paa.

Vel svundne var i Krigens Aar
tit Barnets Kræfter hen,
men nu med Fredens gode Kaar
de som den unge Blomst i Vaar
snart retted sig igen.

Og Skolen blev, som Tiden randt,
for lille til vor Flok,
vi stedse flere for os vandt
og flere Rum vi ogsaa fandt,
men aldrig mere end nok.

Vi følte, nær er nu den Tid,
da alle Byens Børn
med Lyst og Glæde strømmer hid —
— da kaldtes pludselig til Strid,
da kom den tyske Ørn.

Uvejr over Norden

Det var som en Taifun, der for
hen over os i Hast;
den strøg hen over Bælt og Fjord
og efterlod et blodigt Spor,
og bundet blev fra Syd til Nord
vort Land med Baand og Bast.

Vi bøjed os for Overmagt,
der syntes os for stor,
en Snare snild blev for os lagt,
man loved os en Venskabspagt,
men næppe nok var Løftet sagt,
før brat han brød sit Ord.

Da blussed der med eet en Bavn,
skønt Fjenden stod paa Vagt.
„Bort med, hvad der er ham til Gavn;
paa Land, i By, paa Vej, i Havn,
han svækkes maa, skal føle Savn,
skønt han paa os gør Jagt."

Vel mangt et Hjerte varmt blev koldt
og sank i Jordens Favn,
derved blev mange Smerte voldt,
men trofast ud de andre holdt,
og vi paa Skolen mindes stolt
en Frihedskæmpers Navn.

Danmark

Frodiggrøn du hæver dig af Voven,
smykt med Agrenes det rige Guld,
høj og lys sig hvælver Bøgeskoven,
Roen skyder i den sorte Muld.
Rundt om Herreborg og Husmandsrønner
spirer Blomsten frodigt i vort Land.
Her er smukt, dig elsker dine Sønner,
Danmark, du, vort gamle Fædreland.

Fra de tusind Høje Kæmpegrave
vidner om din Kraft i Hedenold,
og om Arbejdsdaad i Danas Have
toner Granens Sus paa Heden gold.
Ja vort Arbejd rigeligt du lønner,
Fyrren skyder selv i Klittens Sand,
du er rig, dig elsker dine Sønner,
Danmark, du, vort gamle Fædreland.

Rundt om dine Kyster Havet flyder,
skyller Klittens Sand og Klintens Fod,
og en Alfarvej det Skuden byder,
Vej til Ros og Rigdom for vort Mod.
Damperen hen over Havet stønner,
Skuden ankrer op ved fremmed Strand,
hjem dog atter vender dine Sønner,
Danmark, du, vort gamle Fædreland.

Du, vort Land, hvor Dannebroge vajer,
du vor Moder var i ondt og godt,
Held og Lykke følge dig og Sejr!
Vi vil værne Land og Flag og Drot.
Ja, saa længe Vaaren Skoven grønner,
der sig spejler i det salte Vand,
elsker dine Døtre, dine Sønner,
Danmark, dig, vort gamle Fædreland.

Kantate til den danske Skole i Anledning af 25 Aarsdagen

Tekst:
Overlærer Hejde Simesen

Musik:
Organist Haakon Elmer

DEN DANSKE SKOLE —

DANMARKS BEDSTE GAVE TIL SØNDERJYLLAND

I de 56 Aar, Sønderjylland var under tysk Styre, fik danske Sønderjyder i Praksis lært, hvad Skolen betyder for Hjemmene. Der har altid været et Træk af Grusomhed i Tyskernes Karakter, noget, der i de sidste fem Aar har været demonstreret paa en Maade, saa hele Verden har faaet Øjnene op. Men denne Grusomhed er ikke af ny Dato, selv om den før i Tiden ikke gav sig saa grelle Udtryk.

Hvilken aandelig Tortur har det ikke været for vaagne, danske Forældre at skulle sende deres Smaabørn i den tyske Skole! En Skole, der var fjendtlig indstillet overfor alt det, danske Hjem elskede og byggede paa: dansk Sprog, Kultur og Fædrelandskærlighed. Tilmed var de Lærerkræfter, der tog imod Børnene og fik Hals- og Haandsret over dem i Skolen, ofte Mennesker, der tænkte mere paa deres Opgave som Fortyskere end paa deres Opgave som Opdragere. Flere af dem var aandelige Subjekter — man behøver blot at mindes den berygtede Lærer Bager i Ketting. Enkelte Steder sad der dansksindede Lærere, der paatog sig et Liv i Afhængighed for saa godt, det lod sig gøre, at give Børnene en taalelig Skolegang og holde en Fortysk-ningsmand ude. Disse Mænd bør vi nævne med Taknemmelighed i Dag, da den danske Skole hernede fejrer sit 25-Aars Jubilæum.

Den danske Skole! Ja, det var en af de allerstørste Gaver, Genforeningen med Danmark gav os hernede. Med hvilken Længsel saa vi danske Forældre ikke hen til den Dag, da vi kunde sende vore Børn derhen! Vi vidste, at de der vilde møde Danmark, der vilde faa en Opdragelse og Uddannelse, der var i Pagt med deres Hjem, og som vilde gøre dem skikkede til at fylde en Plads i vort Folk, i det danske Samfund. Hvor har det ikke været dejligt i de forløbne Aar at se Børnene glade og fri strømme til Skolen, høre dem synge de danske Sange, se dem udvikle sig paa

det naturlige Grundlag, som et Folks hele nationale Indstilling giver.

Statsmagt kontra Hjemmet i Kamp om Barnet. De danske Hjem i Nordslesvig førte under Fremmedherredømmet et straalende Bevis for, at det er Hjemmene, som er de stærkeste i denne Kamp, og at Tvang i aandelige Spørgsmaal aldrig naar sit Maal helt. Og dog maa vi ikke glemme, at den tyske Skole slog Saar hernede. Den tog de svageste af vore Folkefæller fra os. Og fra den Ungdom, den ikke kunde fortyske, stjal den alt det, en Skole bør give, for at Børnene kan udvikles i Harmoni med deres Folk. Selv om noget af dette var afbødet af de danske Ungdomsskoler, var det Nordslesvig, der kom tilbage til Danmark i 1920, fattigere paa aandelige, danske Værdier end det øvrige Land, maatte være det, selv om det til Gengæld var hærdet i Karakterstyrke indtil Stejlhed.

Derfor tog vi mod den danske Skole med Forventning og Glæde. Den har ført vor Ungdom frem paa lige Fod med det øvrige Lands, har givet dem Del i Værdier, som rummes i dansk Aand og Kultur, og uden hvilke Livet bliver fattigere for danske Mennesker.

ELLEN GRAU.

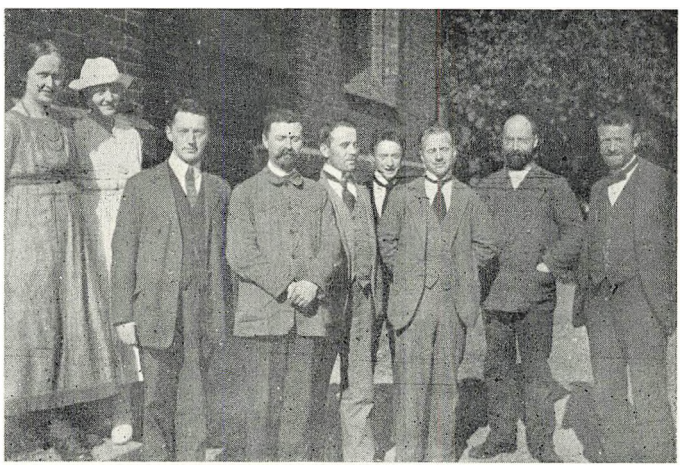

Lærerkollegiet 1920

DEN DANSKSPROGEDE FOLKESKOLE I SØNDERBORG

Efter Systemskiftet i 1901 blev Danmark efterhaanden meget demokratiseret, blev »Lighedens Land«, og dette mærkes ikke mindst paa Skolevæsenet. I 1864 talte man endnu om Almueskolen, men i 1920 kendtes kun Folkeskolen, der med Rette bærer sit Navn, da den samler Børn fra alle Samfundsklasser.

Under tysk Styre var Skolen derimod skarpt delt, ikke blot paa langs i Pige- og Drengeskoler, men ogsaa paa tværs mellem de forskellige Samfundslag.

Overgangen derfra til den danske Enhedsskole syntes i 1920 nogle Forældre for brat, og vi fik derfor i nogle Aar først Forberedelsesskolen og senere den private Skole, men at dette var noget midlertidigt, var straks klart.

Og de, hvem det i første Række angik, Børnene, delte aldeles ikke Forældrenes Betænkeligheder. Glade og tillidsfulde mødte de i Skolen og følte sig straks hjemme der uden at tænke paa at dele sig i Kliker efter Stand eller Køn.

Vore Vanskeligheder dengang laa i Mangelen paa Materiel og Særlokaler. Byraadet var betænkeligt ved alle

Udgifter, og skønt Skolekommissionens Formand, Hr. Maskinhandler Johnsen, gjorde et stort Arbejde derfor, og Hr. Malermester Witt, der af Tyskerne var valgt ind i baade Byraad og Skolekommission, altid i Byraadet talte for Bevillingerne til den danskprogede Skole, gik det kun langsomt fremad. Men fremad gik det, og Børnenes Kærlighed og Tillidsfuldhed bar os gennem alle Vanskeligheder.

Og Børnetallet voksede jævnt; der kom ikke blot Børn fra de Hjem, der straks havde søgt den danskprogede Skole, men ogsaa nogle fra Privatskolen og fra den tysksprogede Skole, saa Stigningen var omtrent 40 Børn hvert Aar, og da Byens Børnetal ikke var i tilsvarende Stigning, regnedes der med, at den Nybygning paa Kongevej, som Hr. Overpakmester Jepsen som Skolekommissionsformand med heldig Haand fik gennemført, vilde strække til for længere Tid.

Men Verdensbegivenhederne greb ind. I 1933 steg Skolens Børneantal med 106, og Tallet blev ved med at stige til 1940, og nu i 1945 stiger det atter.

Maatte Skolen blive ved at vokse og stadig sende Elever ud, der ikke blot har erhvervet sig Kundskaber, men som ved deres Karakter kan virke til Gavn for deres By og deres Land!

HEJDE SIMESEN.

Lærerkollegiet 1931

REFORMAARET 1937

Med Stolthed og med Rette kalder Sønderborg sig i Dag for Skolernes By. I 1920 kunde den ikke have gjort det. Jeg har hørt fortælle, at et Par Tyskere, der i Kraft af, at deres Vugge tilfældigt havde staaet eller vel snarere gaaet i Sønderborg, var kommet tilbage til Byen ved Alssund for at lægge deres spildte Lod i Vægtskaalen til Fordel for Byens fortsatte tyske Fremtid, benyttede deres Frirejse til »Hjemstavnen« til at opfriske Drengeminder fra Barndomsbyen og derfor ogsaa fandt Vej hen til deres gamle Skole, en af Byens berømte, gamle Smadderkasser. De travede »Seværdigheden« igennem og sluttede af med følgende Udtalelse: »Genau wie vor 40 Jahren!« Der har man i en Nøddeskal Sønderborgs tyske Skoletid.

Se den i Dag, og de, der har gaaet i Skole for blot 15 Aar siden, kender næppe Skolerne igen.

1937 var med til at sætte Skel, ikke blot i det Ydre, men ogsaa i det Indre, altsaa i dens organisatoriske og administrative Opbygning. Mere tør jeg ikke tage med ind under Begrebet det Indre. Hvis nogen derfor mener, at Ordet snarere gaar paa Sjæl end paa Organisation, saa maa jeg for saa vidt beklage Terminologien, samtidig med, at jeg dog villigt skal indrømme, at en Skoles Sjæl selvsagt maa høre med til dens indre Liv, ja sikkert ogsaa er dens egentlige bærende Kraft. Men saa nærmer vi os den kollektive Psykologi, og den tør jeg ikke gøre mere ved her.

1937 var pædagogisk skelsættende derhen, at man gik

bort fra Fabrikspædagogikken og tog et paaskønnelsesværdigt Skridt over mod Forældreskolen. Mens man indtil da fortsat havde fyldt Eleverne ind i den samme Skole, der voksede og voksede som en Gøgeunge i en Spurverede, gik man nu over til at dele dem i 2 selvstændige Afdelinger med hver sin pædagogiske Ledelse. Derved naaede man over mod det, jeg vil kalde Forældreskolen. Skolen, der ikke er større, end at dens Leder kan naa at kende dens Forældrekreds, noget af det allervigtigste paa enhver Skoleleders Ønskeseddel.

Selvfølgelig tog Sønderborg Skolevæsen ikke Skridtet helt ud; for saa skulde der have været 3 Skoler i Stedet for 2; men Bevægelsen gik til den rigtige Side, og det var Hovedsagen.

Men 1937 blev ogsaa administrativt skelsættende. Skolevæsenet normeredes med en Skoleinspektør, hvis Opgave det blev at varetage hele Skolevæsenets økonomiske Administration og som Skolekommissionens Sekretær at have Førsteindføling med den pædagogiske Forvaltning. Denne Centralisation af Administrationen er i sin Tanke lige saa værdifuld, som Decentralisationen er det, naar det gælder om at faa den bedste Pædagogik bygget op. At en Skoleinspektør saa kan komme ud for nu og da at maatte sidde og paategne Regninger til Kommunekassen og derved kan synes, at hans Tid og Evner kunde og burde udnyttes noget bedre, hører til det uundgaaelige, saa sandt som det store Overblik i Virkeligheden altid maa bygge paa Kendskabet til Detaillerne. Det tager man med godt Humør og med forstaaende Smil. Og har man lidt Humør beskaaret, kan man jo senere hen bruge det til den Selvnedskæring, enhver Skoleinspektør i al sin Magtfuldkommenhed bør praktisere i Lønkammeret for sin egen og sine Medarbejderes Skyld.

Det var altsaa lidt om det, jeg vilde kalde den indre Reform. Den ydre er helt haandgribelig. En flot paa alle Maader moderne Skole paa Kirketorvet, et Lystempel for lykkelige Barnesjæle. Den havde bare et underligt Navn: Kirketorvsskolen. Det begynder med en Kirke, der ligger ved et Torv, ved hvilket der bygges en Skole. En Harmo-

nika uden Ende. Skal Gaden til Skolen saa have Navn efter denne, hvad der hænder, faar vi Kirketorvsskolegaden ud af det, og bygges der saa atter ved denne Gade et Asyl, der i en aandsfattig Tid maa afspises med Gadens Navn, bliver det til *Kirketorvsskolegadeasylet.* Adskillige kender sikkert ogsaa det i og for sig meget logiske, men inderlig forvirrede Tilfælde fra Fyn: *Søbysøgaardsø.* Saa begynder det at rable! Saa hellere noget andet. Og saa var det da, at Kirketorvsskolen fik sit nuværende smukke og talende Navn *Sct. Jørgens Skole,* lokalhistorisk velbegrundet og symbolsk af allerfineste Kvalitet. Mærkelig nok var Bystyret ikke saa afgjort interesseret i denne Navneakt. Et af Byraadsmedlemmerne, som slet ikke var interesseret, sagde til mig: »Hvad tænker De Dem egentlig om den Skole dernede? Den skal dog kun være en ganske almindelig Skole!« I en venlig Form gav jeg ham surt for usødet: »En ganske almindelig Skole!« Ja, det skal vel enhver Skole være, samtidig med, at den skal være en ganske ualmindelig Skole. Ualmindelig med Hensyn til at give det bedste, at give sig selv til de Børn, der bliver den betroet.

Naa, men saa fik den alligevel sit Navn, og nu stod Kongevejsskolen for Tur. Hvad skulde den nu hedde? Der var nogle, der mente, at Overlæreren paa Kirketorvet hed Jørgen, og at det var ham, Skolen var opkaldt efter, og saa kunde man jo svarende hertil opkalde Kongevejens efter Fatter derhenne og sætte et Sct. foran. Saa var det blevet Helgen baade her og hisset; men Nic. Ahlmann sejrede, lykkeligvis. Skønnere Mindesmærke end en Skole kan ingen By rejse en veltjent og højagtet Søn. At Byen ogsaa senere har faaet en Reimers-Skole, er kun saa meget mere paaskønnelsesværdigt.

Navnestriden, der dog hverken blev blodig eller langvarig, gav mig for øvrigt den Lære, at hvis man vil opnaa noget hos Autoriteterne, saa skal man ikke komme med et Forslag, der ingenting koster. Det kævles man kun om. Men forlanger man en Skole til flere Hundrede Tusinde, saa tager man det alvorligt, og saa bliver man ogsaa enige derom i hvert Fald i Sønderborg.

Desværre førte Forholdene det med sig, at jeg hurtig blev forhenværende i Sønderborg. Det hørte til min uafvendelige Skæbne. Men glad i mit Arbejde var jeg; for der stod rige Kræfter bag det. Et Byraad, der satte en Ære i sit Skolevæsen, en Skolekommission, der var levende interesseret, og sidst, men ikke mindst et Lærerpersonale, der kendte Værdien af Arbejdets Fællestakt.

Alt dette vil kendes paa Frugterne, og naar sønderjydsk Ungdom stod saa stærkt og saa dansk paa sin Grænsevagt under Nazismens Heksedans i Sønderjylland, saa er der for mig ingen Tvivl om, at Skolernes indre Kraft har været med til at bære os alle frelst gennem dette Maskebals usømmelige Rænkespil.

BERNHARD HANSEN.

I KRIGENS SKYGGE

Glem Sorgens og Nødens Timer, men hvad de lærte dig, glem det aldrig.

Efter de fem onde Aar er der meget at gøre i Danmarks Hus. Snavs af mange Slags skal fjernes, Skader tages i Øjesyn og udbedres, Fredens Gerning forberedes i Samarbejde med andre Folk.

Særlig Opmærksomhed maa vises de moralske Skavanker. Besættelsens haarde Prøvelser viste ikke alene vor Folkekulturs Modstandskraft, den bragte ogsaa vore mindre heldige Egenskaber til fuld Blomstring. De derved aabenbarede Svagheder kan nok give Anledning til Eftertanke. Det er jo af en vis Betydning for Slægtens Fremtid, at vor Selvvurdering føres à jour, og at vi handler ud fra den nyvundne Erkendelse. Den megen Umoralitet — især Ungdommens — har da ogsaa givet Anledning til alvorlig Bekymring, selv om det billigvis maa indrømmes, at Forvirring, Lovløshed og lettjente Penge indebærer betydelige Farer for ubefæstede Sjæle. Arbejdet med Opdragelse og Undervisning har i det hele haft ublide Kaar; der har ikke blot været Forstyrrelser og Afbrydelser i Skolegangen. Vanskeligheder med Ernæring, Bolig, Lys, Varme og Renlighed har ogsaa lagt Sten i Vejen. Til alt dette kommer saa de sjælelige Hindringer. Bevidsthedens Overfyldning med Krigsnyheder kunde ikke andet end virke hæmmende paa Tilegnelsen af Skolens mindre spændende og navnlig mindre aktuelle Stof, medens samtidig den af de voldsomme

Begivenheder fremkaldte sjælelige Uro (Sorg, Frygt, Vrede o. s. v.) i en ikke ringe Grad forringede Evnen til Opmærksomhedskoncentration. Eleverne blev mere urolige og støjende, mere adspredte og uopmærksomme end nogensinde. Nedgang i Arbejdstempo og Arbejdsresultater var under de beskrevne Forhold uundgaaelig; i særlig Grad gik det ud over Faget Tysk, der var Genstand for almindelig Modvilje. Om saadanne gammeldags Dyder som Hensynsfuldhed, Høflighed, Disciplin og Orden, der i Forvejen nød ringe Anseelse, er der næppe stort mere at berette, end at de nu synes godt paa Vej til at blive rent sproglige Begreber.

Sønderborgs formodede ringe Betydning for tysk Krigsførelse er formentlig den vigtigste Grund til, at Byens Skoler lige til Krigens sidste Halvaar undgik Beslaglæggelse. Derimod tvang tiltagende Brændselsknaphed til Skolelukninger i Foraaret 1940, i 1941 og hele to Gange i Vinteren 1944—45. I længere Tid var Sirenernes stigende og faldende Hyletone en betydelig Plage. Nattesøvnen forstyrredes — med paafølgende Bortfald af Skoletimen 8—9 —, og Undervisningen afbrødes af hyppige Ophold i Beskyttelsesrummene, hvor der unægtelig var lidt knebent. Ahlmann-Skolens Dagbog beretter om en af Luftværnsmyndighederne overværet Prøvealarmering d. 8. 5. 1943. Allerede d. 19. i samme Maaned varede Opholdet i Kælderrummene en hel Time, medens Bomberne regnede ned over saa nærliggende Steder som Flensborg og Kiel. Længste Flyvervarsling i Skoletiden indtraf d. 25. 8. 1944; den varede fra Kl. 12,30 til Kl. 15,25.

Ogsaa Strejkerne, det danske Folks Reaktion mod tysk Voldsfærd, mærkedes i Skolens Liv. Dybbøldagen d. 18. 4. 1944 fulgte Skolen sammen med Byens øvrige Virksomheder en udsendt Opfordring til at holde lukket som en tavs Protest mod Beskydningen af Broen Dagen før (en Mand dræbtes og to Kvinder saaredes). I Strejkedagene d. 16., 18. og 20. September s. A. udeblev adskillige Elever, særlig fra de ældste Klasser. De to sidstnævnte Dage hjemsendtes Eleverne, da der kunde være Fare for Uroligheder.

Efterhaanden rykkede Kampfronterne nærmere, og Sønderborg fik større Betydning for Værnemagten. Tyske Skibe fyldte Havnen, og Byen myldrede af Militær og Slavearbejdere: Byens Skoler var kommet i Farezonen. Statsskolen blev det første Offer; den blev beslaglagt lige efter Nytaar 1945, medens de kommunale Skoler havde Brændselsferie. Man fandt det derfor paakrævet at genaabne Sct. Jørgens Skole, der da i Tiden 8.-20. Januar husede de ældste Klasser fra samtlige offentlige Skoler, Statsskolen indbefattet. Resten af den skolesøgende Ungdom fortsatte med at holde Juleferie. Derefter følger Begivenhederne i hurtig Rækkefølge.

22. 1. — 24. 2. 1945: Alle Skoler i Gang. Til den stadig husvilde Statsskole skaffes Plads paa Ahlmann-Skolen ved forskellige Omlægninger og Indskrænkninger.

26. 2. — 28. 3.: Ny Skolelukning (Brændselsmangel). Undervisningen igen henlagt til Sct. Jørgens Skole. Ældste Klasser 12—15 ugentlige Timer, øvrige Klasser endnu mindre, 1. 2. og 5. Klassetrin ingen Undervisning.

12. 3.: Ahlmann-Skolen beslaglægges til »andet Formaal« (Arbejdssoldater), Reimersskolen og Herzog Friedrich Schule følger efter.

4. 4.: Det nye Skoleaar begynder med de danske Klasser paa Sct. Jørgens Skole og de tyske paa den atter frigivne Reimersskole; Statsskolen overtager Politigaarden.

6. 4.: Ordre til øjeblikkelig Rømning af Sct. Jørgens Skole; Skibe med Flygtninge fra Østprøjsen laa allerede i Havnen. Reimersskolen og Menighedshuset, som ogsaa var i Fare, lykkes det at redde.

6. 4. — 12. 4.: Eleverne fra den danskprogede Skoleafdeling uden Undervisning.

13. 4.: Undervisningen genoptages. Lokaler i Reimersskolen, Politigaarden (kun Kl. 13—17), gl. Fattiggaard, I. O. G. T.'s Logebygning, Strandpavillonen, »Falkereden« i Bjerggade og Kamgarnspinderiet. Undervisningstid 8—17, de enkelte Klasser 10 til 29 Timer ugentlig.

5. 5. — 9. 5.: Ingen Skolegang paa Grund af Befrielsen.

11. 5. — 17. 5.: 10 Klasser (5. og 1. M.) husvilde ved Politiets Overtagelse af Politigaarden.

18. 5.: Frimurerlogen i Herman Bangsgade stilles — efter at være rømmet af Tyskerne — til Raadighed for de ovenfor nævnte 10 Klasser, saaledes at samtlige Elever i de kommunale Skoler faar nogen Skolegang lige til Sommerferiens Indtræden d. 23. 6.

Den i det foregaaende skitserede Udvikling, hvis Slutresultat var Elevernes Spredning over hele Byen i tilfældige, ikke altid lige velegnede Lokaler, og med reduceret Undervisning, der for mange Klasser kom til at ligge om Eftermiddagen, kunde naturligvis ikke give gode Arbejdsvilkaar. Desuden var der al Grund til at befrygte en eller anden, maaske temmelig voldsom Aktion mod Lærerne; man havde jo de norske Læreres Skæbne i frisk Erindring.

En Morgen i Slutningen af Februar 1944 udeblev Lærerne Michelsen, Borgaa og Boye fra deres Arbejde. De var blevet afhentet af Gestapo og sigtedes for Sabotage. De to førstnævnte blev efter nogen Tids Forløb sat paa fri Fod, men Situationen var stadig af en saadan Alvor, at Michelsen og senere Timelærer Lampe søgte Tilflugt i Sverige, hvorfra begge d. 5. Maj i Aar vendte hjem som tjenstgørende i »Danforce«.

Om Boye vidste man, at han var ført til Vestre Fængsel i København. Den 12. Juni naaede den Meddelelse Byen, at han samme Dags Morgen var blevet henrettet. Forfærdelse og Sorg greb alle, og Flagene kom paa halv Stang. Dette betragtede Tyskerne som en utilladelig Demonstration og gav Ordre til, at Flagningen skulde ophøre senest Kl. 14.

Dybt grebne af det skete samledes Lærere og Elever paa Byens danske Skoler til korte Mindehøjtideligheder, og med Føje blev der om Boye sagt, at han var et elskeligt Menneske, fremragende i sin Gerning, mandig og frygtløs til det sidste. — Endnu to Lærere blev senere paa Aaret af alarmerende Meddelelser tvunget til at »gaa under Jorden« for kortere Tid.

Som det var at vente, hidførte den aldrig hvilende Nazipropaganda og de tyske Sejre en stærk Stimulering af Tyskheden, hvilket i Forbindelse med Udsigten til vellønnet Ar-

bejde paa tyske Arbejdspladser førte til, at adskillige Forældre flyttede deres Børn fra dansk til tysk Skole. I Foraaret 1941 overflyttedes saaledes 29, og Aaret efter 7.

Omkring 1. April i Aar begyndte Strømmen at vende, og da der ved Tysklands Kapitulation d. 5. Maj skabtes en helt ny Situation, blev den gældende Frist for Omflytning forlænget fra 15. Marts til Sommerferien. Inden Sommerferiens Slutning havde et ret betydeligt Antal Elever fra den tysksprogede Skole anmeldt Flytning til dansk Skole. I øvrigt afventes nu Arbejdsresultaterne fra den til Ordning af sønderjydske Skolespørgsmaal nedsatte Kommission.

Hermed ender Beretningen om den danske Skole under Krigen. Mens Jubilæumsdagen rykker nær, udslettes — i hvert Fald for Skolebygningernes Vedkommende — de sidste Spor af »den europæiske Nyordning«s ejendommelige Kultur. Samtidig bliver den sønderjydske Skolelovgivning underkastet Revision. Resultatet heraf kan kun anes; men vi har Lov til at haabe og vente, at det maa lykkes at skabe de bedst mulige Betingelser for det Genforeningsarbejde, som begyndte for 25 Aar siden, og som nu gaar videre med udvidet Perspektiv.

P. M. GERALD.

SØNDERBORG SKOLENAVNES HISTORIE

Der findes i Sønderborg tre kommunale Skoler: Ahlmann-Skolen, Kongevej 35, opført 1907—27, der har Grundskole og Mellem- og Realskole, Sct. Jørgens Skole, Kirketorvet, opført 1937; den har Grundskole og eksamensfri Mellemskole; og endelig er der den tyske Herzog Friedrich Schule, Kirkeallé 9, opført 1870. Reimers Skole er Filial til de to andre danske Skoler.

Ved Genforeningen var Skolerne officielt uden Navne; men for at skelne dem fra hinanden dannede der sig snart i Folkemunde Navne, der var paavirket, dels af Skolernes Udseende og dels af deres Beliggenhed.

Ahlmann-Skolen kaldte man »Kongevejskolen« eller »Skolen ved Kongevej«, Herzog Friedrich Schule hed »den røde Skole« og Reimers Skole »den gule Skole«, og da Sct. Jørgens Skole blev bygget, fik den straks Navnet »Kirketorvskolen«.

Disse Navne var ikke meget præget af Fantasi, og da Skoleinspektør Bernhard Hansen overtog Embedet som Leder af Sønderborg Skolevæsen, tog han Initiativet til at finde andre Navne. Det skulde være Navne, der med Tiden kunde dække over Traditioner, Navne der sagde noget om det Liv, der levede paa den enkelte Skole.

Tanken om ny Navne kom fra Skoleinspektør Bernhard Hansen, men snart var saa godt som alle Lærerinder og Lærere lige saa interesserede, og Interessen bredte sig ud til Befolkningen, navnlig gennem Pressen.

Dagbladet »Dybbøl-Posten« lod afholde en Konkurrence om de bedste Navne til de to danske Skoler: Kongevej- og Kirketorvskolen. Belønningen for det bedste Navn var en Femkroneseddel. Resultatet var en stor Bunke Breve fra By som fra Land, og Forslagene var mange. Mange af Navnene blev foreslaaet af flere; men ved Optællingen var der dog 31 Navne, som Befolkningen saa skulde stemme paa. Forslagene var følgende: Alssundskolen, Borgmester Nielsens Skole, Alléskolen, Kirketorvskolen, Ahlmann-Skolen, I. P. Reimers Skole, Hans Norsk Skole, Finsens Skole, Ankers Skole, Marie-Skolen, Kronprinsesse Ingrids Skole, Dronning Alexandrine-Skolen, Karoline Amalie-Skolen, Grundtvigs-Skolen, Vestre Skole, Høstens Skole, Fredens Skole, Friheds Skolen, Nordslesvig-Skolen, Grænselands-Skolen, Borgmester Kock's Skole, Redaktør Jessens Skole, Drachmann Skole, Ammundsen-Skolen, Kongeskolen, Frederiks-Skolen, Sct. Hans-Skolen, Østre Skole, Haabets Skole, Sønderjyllands-Skolen, Grundlovsskolen.

Stemmeafgivningen var stor, og det overvejende Antal Stemmer samlede sig om »Ahlmann-Skolen« som Navn paa Skolen ved Kongevej og »Marieskolen« som Navn paa Skolen ved Kirketorvet.

Afstemningens Resultat blev sendt til Skolekommissionen, der i sit Møde den 6. Dec. 1937 vedtog at indstille til Magistraten, at

Kommuneskolen ved Kongevej kommer til at føre Navnet »Ahlmann-Skolen«, og at Kommuneskolen ved Kirketorvet kommer til at føre Navnet »Sct. Jørgens Skole«.

Sammen med Indstillingen fulgte fra Skoleinspektøren en skriftlig Redegørelse om Grunden til, at de nævnte Navne var valgt. Heri hed det bl. a.:

Om Navnet »Sct. Jørgens Skole« for Skolen paa Kirketorvet indskrænker jeg mig til at pege paa Værdien af i et Skolearbejde at kunne gaa ud fra Hjemstavnen selv, og

dette kan paa ingen Maade gøres bedre end netop der, hvor denne i sit Navn er fæstnet til selve Skolen ...

Til Skolen paa Kongevejen er Navnet hentet fra et andet Omraade af Folkelivet, idet Ahlmanns Navn foreslaas anvendt her, vel nærmest ud fra det Synspunkt, at det er en smuk og tiltalende Tanke at knytte en Folkeførers Navn til en Skole, hvor den kommende Slægt opfostres .... Ahlmanns Motto er et naturligt Bannermærke for en Skole, der efter Evne søger at løfte en dansk Arv i Sønderjylland ....

Om begge Navne gælder det, at de straks placerer Skolerne som den danske Befolknings .... Om en Ahlmannskole gælder det tillige, at den uden for Sønderborg baade i Sønderjylland og det øvrige Land, i Kraft af Ahlmanns Tilknytning til Byen, straks vil være stedbestemt.

Magistrat og Byraad vedtog Skolekommissionens Forslag, og i 1938 bruges for første Gang Navnet »Ahlmann-Skolen« i en Ansøgning om Tilskud til den danske Skoles første Lejrskole paa Rønshoved Højskole. Siden den Tid er Navnene »Sct. Jørgen« og »Ahlmann« gledet ind i Folks Bevidsthed, saa alle bruger dem, og alle — saa vidt man kan skønne — synes om dem.

Det næste Skridt i Navnenes Historie finder Sted i 1940. Da ansøger det tyske Skolenævn om Tilladelse til at bruge den tyske Skrivemaade i Navnet Hertug Frederiks Skole, saa det blev »Herzog Friedrich Schule«.

Af gode Grunde kunde Skolekommission og Byraad ikke nægte Godkendelse, og Forslaget blev vedtaget den 2. Dec. 1940. Samtidig vedtog man at give den gule Skole Navnet Reimers-Skolen efter den kendte sønderjyske Folkefører, Sønderborgeren Peter Reimers (1826—1922), hvis Mindesten er rejst i Anlægget lige over for Skolen.

ANT. BIRKELAND.

SKOLENS FOLKEVALGTE REPRÆSENTATIONER

Den 2. August 1920 afholdtes det første Skolekommissionsmøde under dansk Statsstyre. Det var et baade krævende og interessant Arbejde, denne Kommission gik ind til. Krævende fordi baade Undervisningen og Skolelokalerne under den lange Krig var blevet meget forsømte. Interessant fordi man skulde lægge Grunden til den danske Skole i Sønderborg.

Skolen begyndte den 1. Oktober 1920 med 451 Elever. Der fandtes saa godt som intet Undervisningsmateriale og ingen ordentlig Gymnastiksal, og man har Indtryk af, at det kneb for Skolekommissionen at faa Kommunalbestyrelsen til at bevillige de fornødne Midler til at afhjælpe disse Savn. Dette var heldigvis kun forbigaaende, og man har nu i mange Aar kunnet glæde sig over at have en Kommunalbestyrelse, der er lydhør over for Skolekommissionens Ønsker. Disse har været mange og har stillet store Krav til Kommunens Pengebeholdning. Man fik indført Mellem- og Realeksamen. Det stadig voksende Elevantal gjorde, at man maatte foretage en Tilbygning til Skolen og senere — da Elevantallet var naaet over de 1200 — opføre en ny Skole 1937. Desuden er der i de forløbne Aar indført Tandpleje og Lægetilsyn. Kort sagt, Skolen er saaledes vokset og udbygget, at den nu paa sin Jubilæumsdag staar paa Højde med de bedste i Landet.

For at imødekomme det tyske Mindretals Ønske skete der ved Lov af 15. Marts 1939 en Ændring i det lokale Skolestyre, idet det egentlige Skoletilsyn overgik til et Skolenævn paa 5 Medlemmer. Af disse vælges de 4 af Forældre eller Værger til de Børn, der gaar i den paagældende Skole. Disse 4 vælger saa igen det 5. Medlem blandt Skolekommissionens Medlemmer. Herved sikrede Mindretallet sig, at kun dets egne Folkefæller fik Sæde i Nævnet ved de tysksprogede Skoler, og da Nævnene har Indstillingsret til Lærerembederne, var de herigennem tildels Herre over,

hvilke Lærere der ansattes. — Denne Ændring bidrog i høj Grad til at formindske Skolekommissionens Arbejde, og da Loven er saaledes affattet, at det i mange Tilfælde er vanskeligt at afgøre, om det er en Nævns- eller en Skolekommissionssag, maa man haabe, at Tiden nu er inde til, at Loven forsvinder, saa hele Arbejdet og Ansvaret igen overgaar til Skolekommissionen.

Atter er en lang Verdenskrig bragt til Afslutning, og atter er der Røre om Skoleordningen i de sønderjyske Landsdele. Maatte Myndighederne nu have Held til at finde den Løsning, der tjener den danske Skole bedst.

VALBORG KRUUSE.

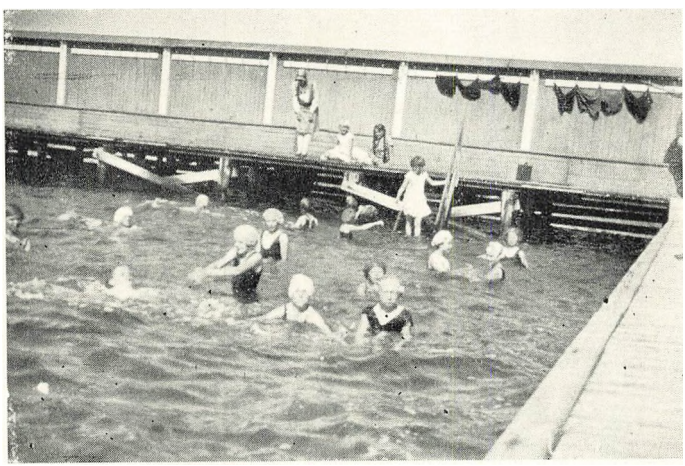

»UALMINDELIGE« DAGE PAA AHLMANN-SKOLEN

Hvornaar begyndte vi egentlig med Festligheder paa Ahlmann-Skolen? Det ligger vel omtrent 23 Aar tilbage i Tiden. Saa vidt jeg mindes, blev de første Fester holdt for gamle Elever. Overlærer Simesen og Frue gav Kaffe, og der dansedes. Engang opførte, d. v. s. oplæste vi »Genboerne«. Hvad denne Forestilling angaar, maa jeg forbeholde mig Ret til stadig at sige: »Saa vidt huskes«. Lærer H. A. Mortensen optraadte som en meget forsumpet Løjtnant von Buddinge, og jeg selv sang som Madam Schmidt saa falsk, som jeg orkede. Da vi manglede en Smedesvend, fik vi fat i Skolebetjent Skaarup, der uden nogen Forberedelse glad og villig gik med til at være den ene af Smedesvendene. Det hele var meget primitivt, men jeg tror nok, at i hvert Fald »Skuespillerne« morede sig udmærket. — Men Festerne for Børnene begyndte først senere.

Det var vistnok Frk. Filskov, der fremkom med Forslag om, at vi af og til skulde holde Fest paa Skolen, en Fest, hvor nogle af Børnene underholdt de andre, og det blev vedtaget at prøve med Opførelsen af en Komedie. Nu gjaldt det om at finde noget passende; der var paa det Tidspunkt saa lidt at vælge imellem. Men fra min Barndom mindedes jeg, at vi havde haft megen Glæde af at opføre »Snehvide«, en Dramatisering i bunden Stil af Adolf Langsted.

Hvor var det morsomt at arbejde med denne vor første Skolekomedie! Naturligvis omgav vi os med en vis Hemmelighedsfuldhed. Det skulde jo først prøves, om »de udvalgte« var værdige til Æren! — Hvor var Snehvide sød! Og hvor var de smaa Dværge rørende, da de sang en Sørgesang ved hendes Baare! Alt i alt gik det rigtig pænt, skønt den bundne Stil faldt lidt svær for nogle af de smaa.

Nu kom der en Tid, hvor vi havde den Slags Fester to Gange om Aaret: Paa Skolens Fødselsdag, d. 1. Oktober, og til Fastelavn. Deklamation af Digte, Folkedanse o. s. v. benyttedes især ved Fastelavnsfesterne.

Efterhaanden blev det mindre svært at finde egnet Stof: Komedier for Børn. Bl. a. opførte vi »Prinsessen, som ikke kunde sove«, »Snedronningen«, »Hans og Grete« og — den sidste, før Krigen kom og med dyster Alvor satte en Stopper for mange Slags uskyldig Munterhed, — den svenske »Moster Lappebuks«.

Smukkest af disse virkede sikkert »Snedronningen« efter H. C. Andersens skønne Eventyr. Maaske fordi de to Hovedpersoner ogsaa i Stykket fik Lov til at være Børn. Det er en Selvfølge, at Børn optræder mest naturligt i Børneroller, og den noget uartige Kaj, den trofaste lille Gerda og den temperamentsfulde Røverpige virkede hver paa sin Maade ganske ægte. Yndige var ogsaa Snefnuggene i deres Dans omkring Snedronningens Trone.

Medens disse Komedier fortrinsvis spilledes af mindre Børn, opførte Elever fra de ældre Klasser bl. a. »Fastelavnsgildet«, »Menneskeæderoperaen« og »Aprilsnarrene«, virkelig fornøjeligt!

Men vi har haft andre Fester end Skolekomedierne. Saaledes holdtes der for de Elever, som naaede op i Skolens øverste Klasser, smukke Afslutningsfester med en Blanding af Tale og Sang, forskellig Underholdning og til Slut en Svingom.

Mere officielle Afslutningsfester, hvor Forældrene var til Stede, afholdtes ligeledes i Skolens Festsal.

Uden for det daglige Program faldt ogsaa de smukke Sportskampe og Gymnastikopvisninger paa Stadion.

Naar Solen skinnede over de store grønne Plæner, de røde Flag og den sportsklædte Ungdom, kom man straks i Feststemning. Fortjent Bifald høstede tit »de gule Piger« ved de store Opvisninger. Havde Sommeren sine gule Piger, havde Vinteren sine hvide. Ved hvert Aars Julefest fremtraadte nemlig »Luciabrudene«.

Det er den sidste Skoledag før Jul. Festsalen er fuld af glade og forventningsfulde Børn, og paa hver Side af Talerstolen staar et pragtfuldt Juletræ med tændte Lys. Man har sunget Julesalmer, og der er blevet talt om Julen. Da aabnes Døren i Baggrunden, Luciasangen lyder: »Skyerne

Saa gaar vi i Skoven

med Orkesteret i Spidsen

graane og Løvet falder . . .«, og langsomt og værdigt i rytmisk Gang skrider en Flok unge Piger i lange, hvide Kjoler ind i Salen. Een efter een kommer de og danner snart to lange Rækker, som samtidig bevæger sig op langs Salens Sider, mødes foroven og danner nu een lang Række foran Talerstolen. I Haanden bærer de hver en lille Granbakke med et tændt Lys, og som fortryllede stirrer de paa Flammen. Ikke et eneste Blik viger ud til Siden. —

En spændende Oplevelse for Børnene var det aarlige Kongebesøg i Sønderborg, naar hele Skolen tog Opstilling nede ved Havnen og ventede paa det store Øjeblik, da det smukke hvide Kongeskib kom sejlende ind mod Byen, og Majestæterne hilstes Velkommen af en jublende Menneskemængde. Var man en af de heldige, der fik et kongeligt Haandtryk, kendte Glæden og Stoltheden ingen Grænser. Det gjorde naturligvis ikke Glæden mindre, at Kongen gav Skolen fri for Resten af Dagen.

Og saa har vi Skoleudflugterne! Med vort dygtige Skoleorkester i Spidsen drager hele Skolen ud til Skoven for i det dejlige Sommervejr at nyde Samværet i Naturen med al Slags Leg og Underholdning og Is og Sodavand for alle Pengene!

Den Velvilje, man i Fredens Dage fra Statsbanernes Side viste Skolerne med Hensyn til gratis Rejse een Dag om Aaret, har vi i Aarenes Løb gjort flittigt Brug af. Selv om Vejrguderne ikke altid var os venligt sindet — jeg minder bare om »Syndfloden« ved Lillebæltsbroen — saa har vore Elever dog ved disse een Dages Udflugter faaet Lejlighed til — omend kun forholdsvis flygtigt — at lære nye Egne af deres Land at kende (Fanø, Skibelund, Kolding, Skamling o. s. v.). Mere indgaaende kan Kendskabet til vort Land naturligvis blive paa Vandredagene og under Ophold i Lejrskole. Man kan fristes til at sige: »Hvem der var Barn nu!«

MARIE FRANDSEN.

LIDT UD OVER DET DAGLIGE

Sct. Jørgens Skole er med sine kun 8 Aar paa Bagen en ny Skole, og saa har den oven i Købet haft den Skæbne, at mere end Halvdelen af de 8 Aar har været Krigsaar, der ganske naturligt har sat en Stopper for en Del af det Skoleliv, der ellers plejer at udfolde sig uden for det egentlige Skolearbejdes Rammer. Skolen har derfor endnu ikke rigtig faaet sine faste Traditioner, den Patina, der hører til, for at en Skole kan vise sit rigtige, særprægede Ansigt.

Det, der bedst har kunnet lade sig gennemføre trods Krig og Besættelse, er Lejrskolearbejdet. Hver Sommer har Sct. Jørgens Skole kunnet sende sine 3. M.-Klasser og nogle Gange ogsaa sin 4. M. paa Lejrskole. Klasserne har i Aarenes Løb besøgt forskellige Steder: Grænsehjemmet i Kollund, Den internationale Højskole i Helsingør, Danebod Højskole, Korinth Landbrugsskole, Kronprinsesse Ingrids Feriehjem ved Dynt Strand og Stensbæk Lejren ved Arnum. Skolen har haft megen Glæde af disse Lejrskoleophold, og Arbejdet har i det store og hele alle Steder formet sig paa samme Maade. Det har hovedsagelig bestaaet i paa Stedet at indsamle Materiale, gøre Notater, tegne Skitser og skrive Kladde, der saa senere efter Hjemkomsten i nogle

Uger i Emneundervisningen blev bearbejdet og renskrevet samt forsynet med Billeder og Tegninger, saaledes at Eleverne havde en Lejrskolemappe, som de har haft megen Glæde af at udarbejde, og som de fleste sikkert gemmer som et kært Minde om 8 dejlige Sommerdage paa Lejrskole.

Som en Mellemting mellem Lejrskole og Udflugt foretog Skolens 4. M. i Sommeren 1941 en 4-Dages Cykletur fra Øst til Vest gennem Sønderjylland — en storartet Tur!

Da man endnu kunde faa gratis Rejse med Statsbanerne, blev der naturligvis hvert Aar arrangeret een-Dags Udflugter for de større Børn. Vi tog af Sted i Særtog sammen med Ahlmann-Skolen. Ligeledes blev der hvert Aar foretaget en Rejse til København med II. M. Det var store Dage for Børnene.

I de sidste Aar har der hver Sommer været et Hold Børn paa Ferieophold i Kronprinsesse Ingrids Feriehjem i Bøgebjerg.

Før Krigen blev der paabegyndt et meget fornøjeligt »Samarbejde« mellem Græsted Kommuneskole i Nordsjælland og Sct. Jørgens Skole. To Gange modtog Sct. Jørgens Skole Besøg af Skolebørn og Lærere fra Græsted. De foretog saa fra Sønderborg Udflugter til Dybbøl, til Danevirke

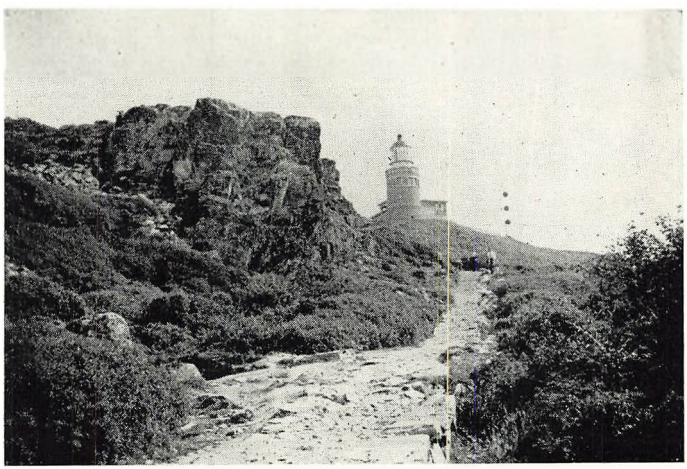

Kullen

og til Vestslesvig. I 1939 var tre 3. M.-Klasser fra Sct. Jørgens Skole paa Genbesøg i Græsted. Sønderborg-Børnene blev her modtaget med overstrømmende Gæstfrihed. Der blev arrangeret Biltur Nordsjælland rundt med Besøg i Hillerød og Roskilde, een Dag blev benyttet til en Københavns-Tur, men Prikken over »i«-et var en Tur over Sundet til Helsingborg og med Rutebil til Kullen.

Et Kapitel for sig er Skolens Deltagelse i Idrætslivet. Det, der huskes bedst, er sikkert de store Masseopvisninger i Gymnastik paa Sønderborg Stadion, hvori ogsaa Elever fra Sct. Jørgens Skole deltog.

Siden 1940 har Sct. Jørgens Skole hvert Aar deltaget i Skoleidrætsstævnet i Broager. Den største Begivenhed inden for Skolens Idrætsliv er dog det aarlige Stævne paa Stadion i Sønderborg, hvor Elever fra Statsskolen, Ahlmann-Skolen og Sct. Jørgens Skolen mødes for at kappes med hinanden i fri Idræt. Det var paa Initiativ af Formanden for de samvirkende Idrætsforeninger, Amtslandinspektør Kruuse, at det første Stævne blev arrangeret i 1941, og der blev af de samvirkende Idrætsforeninger skænket en Pokal, der hvert Aar overrækkes til den Skole, der vinder i Kappestræbet.

Sang og Musik har spillet en stor Rolle paa Sct. Jørgens Skole. Skolen havde den Lykke i Hr. Boye at have en Sanglærer, der evnede at interessere sine Elever for disse Fag og faa noget ud af sit utrættelige Arbejde med Børnene. Skolen havde ikke blot et stort og godt Sangkor, men ogsaa et Strygeorkester, sammensat af Elever, tidligere Elever og Lærere; og baade Sangkor og Orkester var med til at skabe de festlige Rammer omkring Skolens Festdage til Jul og ved den aarlige Afslutning af Skoleaaret. I de sidste Aar blev der ogsaa en Gang om Aaret afholdt en særlig Sang- og Musikaften, hvortil Skolens Forældrekreds blev indbudt, og Skolens smukke Aula var altid fyldt til sidste Plads paa disse Aftener.

Som den største Oplevelse i Skoleaaret stod vist for Børnene Skoleballet, der traditionsmæssigt blev afholdt til Fastelavn. I de første to Aar, da vi endnu ikke kendte til

Brændselsmangel og Lysrestriktioner, blev der spillet Komedie i Gymnastiksalen og bagefter danset i Aulaen. Det var festligt. I 1940 maatte Komedien sløjfes paa Grund af Brændselsmangel, og Festen maatte afholdes i Aulaen alene, og i de sidste tunge Krigsaar blev Festen helt strøget; men forhaabentlig gaar vi nu ved den danske Skoles 25-Aars Jubilæum lysere Tider i Møde, saa Sct. Jørgens Skoles Aula atter ved Fastelavnstid kan fyldes med festklædte, forventningsfulde Børn.

P. CLAUSEN.

HJEMSTAVNSARBEJDET OG SKOLEN

Jeg røber vist ikke nogen hemmelighed ved straks at fastslaa, at ikke alle skolens elever holder lige meget af alle de mange fag, de »stakkels unger« nutildags skal proppes med; dog har jeg endnu aldrig truffet en elev, der havde noget at indvende mod den særlige form for undervisning, der har vundet indpas i skolen i de senere aar: undervisningen i det fri, ude i den herlige danske natur.

Vi er ikke banebrydere paa dette omraade, desværre! Først længe efter, at man i England, Tyskland og Østrig havde gennemprøvet de nye former for hjemstavnsundervisning, tog man herhjemme fat paa lejrskolearbejdet, denne mærkelige form for skole, der endnu idag af en del udenforstaaende betragtes som leg og tidsfordriv, men derimod af alle de mange, der har givet sig i lag med arbejdet, anses for en af de mest værdifulde nydannelser indenfor skolens omraade.

Her i vor egen by kom der gang i arbejdet, da vi i 1937 fik en af lejrskolens allervarmeste beundrere og fortalere hertil som skoleinspektør: nuværende rektor *Bernhard Hansen;* skolens lærere havde længe syslet med lejrskoletanken, og de var glade for, at den nu kunde omsættes i praksis. Dog er lejrskole ikke nogen billig form for undervisning (forplejning, logis, transportudgifter m. m.); ingen elever skal af økonomiske grunde være afskaaret fra at deltage, hvorfor baade amt og kommune har stillet ret betydelige midler til raadighed for derved at muliggøre en nedsættelse af den pris, den enkelte maa betale som sit tilskud til den fælles kasse.

I de forløbne aar har saa de skiftende elevhold faaet stiftet bekendtskab med mange af de omraader, som det egentlige skolearbejde desværre kun sjældent kan tage sig af; de har kunnet lytte til grænsens særlige sang dernede ved Flensborg fjord, har stiftet bekendtskab med højskolens arbejde, har spurgt og talt sig sammen med de mange forskellige erhvervs udøvere, vi træffer i by og paa land; de kender til landmandens sorger og glæder, har af

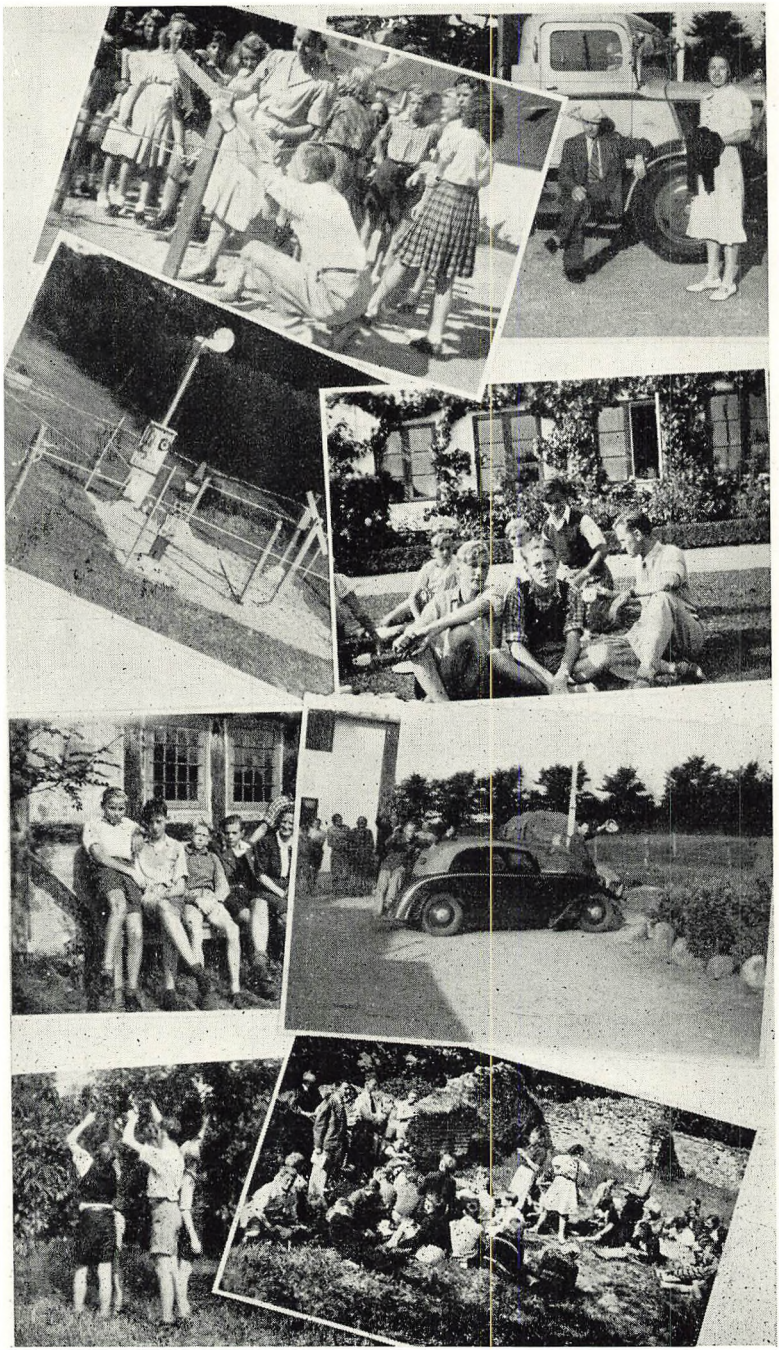

ham selv faaet at vide, hvad andelsvirke betyder for hans stand og dermed for hele landet; de har under kyndige hjælperes vejledning arbejdet sig ind i vort lands historie, lige fra vore dage og tilbage til oldtiden; istidens dunkle kræfter, naturens rige liv, hele vor hjemstavns tilblivelse gennem tiderne har de kunnet maale, tegne og lytte sig til; de har under krigen fra Nordsjælland spejdet over til Sveriges lyse kyster, har været med til at knytte baandene fastere mellem grænselandet og det gamle land. Og alt dette er ikke leg og fjant, men ærligt og maalbevidst arbejde under glædens og interessens inciterende indflydelse.

Foruden dette skolemæssigt betonede hjemstavnsarbejde har vore elever lært deres hjemegn at kende ved aarlige skoleudflugter med jernbane, rutebil eller damper; de større har med deres lærere undersøgt arkæologiske, naturhistoriske og historiske emner paa eftermiddagsture til fods eller paa cykel. Her praktiseres et kammeratskab, som kun sjældent kan udfolde sig saa smukt i det daglige skolearbejde; her vises de sande karaktertræk, her falder ogsaa de skranker, der trods al vor oplysthed og al vor fordomsfrihed endnu mange steder staar mellem lærer og elev som et levn fra gamle dage.

Det er mit haab, at forholdene snart maa arte sig paa en saadan maade, at det arbejde, der nu har været i nogen grad hæmmet af krigen og besættelsen, kan fortsættes og udbygges, saa vi atter kan faa vore III. M.'er sendt ud paa deres Københavnstur, faa IV. M.'erne paa Lejrskolearbejde rundt i vort skønne land og faa vore realklasser sendt ud som budbringere om venskab og forstaaelse til vore brødrefolk i nord. Maaske vi saa ogsaa kunde tage et nyt, men værdifuldt stykke hjemstavnsarbejde med ind i det allerede gennemførte: vore gamle folkedanse?

HANS KROGH.

Realklassen i Norge 1939

LIDT SKOLESNAK

Naar en Lærer har valgt sin Gerning af Lyst til dette specielle Arbejde, af Kærlighed til Børnene, vil han sikkert altid finde Glæde og Tilfredshed derved, selv om Skolearbejdet stundom i uhyggelig Grad kan minde om en Trædemølle. Han mærker snart, at han ikke bare kan tage Tragten og fylde paa af Kundskabernes rige Forraad. Ak nej, der er mange Forhindringer, der lægger sig i Vejen, og der stilles tit store Krav til hans Taalmodighed og Selvbeherskelse. Eleverne har nu engang ikke alle den samme »Modtagelighed« for boglig Lærdom. De store Bogstavers Anvendelse, den lille Tabel og Interpunktionens logiske Regler er ikke lige indlysende for alle; det interessante i de fremmede Sprogs Bøjningsformer, i Logaritmernes Struktur vil ikke rigtig gaa op for dem alle, og dog skal det læres. Men naar Læreren og Eleverne finder hinanden og jævnt og støt i fælles Takt arbejder hen imod Maalet, bliver ogsaa dette trivielle Arbejde gjort, jo mere Sved og Anstrengelser det koster, des større bliver jo ogsaa Glæden ved »fuldendte Gerning«.

Skolelivet i sig selv med sit daglige »Slid og Slæb« har ogsaa mange oplivende Momenter. Jeg tænker paa de smaa

morsomme Oplevelser, pudsige Situationer, som Skolelivet er saa rigt paa, smaa Oplevelser, der varmer om Hjertet, men som falder fra hinanden, naar man prøver paa at genfortælle dem. Naar f. Eks. lille Peter med stive Øjne forsikrer, at han selv har hørt det i »Præsten«s Radio, eller lille Sofie i Anskuelsestimen mener, at Væggelusene hører til Husdyrene, er det jo ikke alene det overraskende i selve Replikken, men Maaden, hvorpaa den bliver fremført, der giver disse Oplevelser deres Charme. Et Par smaa Skolehistorier skal jeg dog prøve paa at gengive her.

— Læreren har i Ugevis paa alle tænkelige Maader forsøgt at faa ogsaa lille Ole til klar Erkendelse af Brøkregningens vanskelige Foreteelser. Endelig en Dag konstaterer han, at nu er det lykkedes for ham, nu har lille Ole forstaaet. Man vil forstaa, hvor »opmuntrende« det maa virke paa ham, naar Fyren saa glædestraalende fortæller ham: »Det har min Fader lært mig!«

— Lille Marie maa ikke gøre Gymnastik i Dag, paastaar hun. »Har du Seddel med hjemmefra?« spørger Lærerinden. Dybt forarget ser hun op paa Lærerinden: »Æ hæ da en Pult om æ Hals!« —

— Regnelærerinden har gjort sig Umage for at faa sine smaa Elever til at forstaa Metersystemets Mysterier. Smaa Eksempler fra det daglige Liv skal udbygge Forstaaelsen. Det er Sensommer, Dragetid. »Hvad vil du helst have, lille Egon, en Dragesnor paa 100 cm eller en paa 1 m?« Prompte falder Svaret: »1 m«. Nedslaaet ved Tanken om, at hendes Forklaringsevne alligevel ikke slog til, spørger Lærerinden: »Hvorfor det?« — »Den anden er der saa mange Knuder paa«. —

— En lille forhærdet Synder, der har kastet med Sten efter en Herre paa Gaden, vil ikke bekende og sendes derfor op til Overlæreren. Paa Bordet i Kontoret ligger en kæmpestor Sten, som Overlæreren tager i Haanden og viser frem, idet han siger: »Her, lille Hans, har jeg den Sten, som du kastede efter Hr. N.« — »Nej, den var ikke nær saa stor«, replicerer lille Hans, lidet anende, at han er gaaet lige lukt i Fælden. —

Ja, saaledes kunde vi blive ved. Den Slags smaa »Skolehistorier« oplever man selvsagt mest med de smaa. Naar Børnene ved Skoleporten slipper Moders varme Haand, staar der en Lærer eller en Lærerinde parat til at tage imod dem. Tillidsfulde kommer de og glemmer snart, at det ikke er Mor, der staar ved Katederet. De vil gerne fortælle, de smaa, og udviser Læreren ikke Forsigtighed og glemmer han at standse alt for livlige smaa Berettere, kan »uhyggelige« Afsløringer finde Sted. I al deres Umiddelbarhed er de smaa saa helt uimodstaaelige, selv om Arbejdet med dem ikke er det allerletteste. Her skal Grunden lægges til deres aandelige og moralske Karakterdannelse, et ansvarsfuldt, men ogsaa taknemligt Arbejde. De smaa omfatter gerne deres første Lærere med en Kærlighed, der grænser til Forgudelse og kan give sig de pudsigste Udslag. Et Stykke »Bom«, endnu varmt af Haanden, et Æble, et Glansbillede er ikke for gode til Læreren.

Jo større Børnene er, des bedre forstaar de at skjule denne Kærlighed, — for mon ikke den stadig er der? — mangt et venligt Blik vidner dog derom, selv om Skolen nu gerne faar det smukke Navn af »Slaveanstalt« og Lærerne deres mere eller mindre smigrende »Kælenavne«.

Naar vi ved Skoleaarets Slutning kan se ud over en Skare glade og forventningsfulde unge Mennesker, der er oplagte til at drage ud i Livet og prøve Kræfter, glæder vi os over deres Livsmod og Tro paa Fremtiden og haaber, at det Fond af Kundskaber og den moralske Ballast, vi evnede at give dem, maa hjælpe dem i Livet.

Hjemmenes velvillige Indstilling over for Skolen betyder en Støtte, der ikke kan vurderes højt nok, og vi er taknemlige for den Hjælp, de giver os i vore Bestræbelser for at opfostre en sund og stærk Ungdom,

en Slægt der ejer en Fremtid,
fordi den vil, hvad den skal.

—*a.*

PAA VOR gamle Skoles 25 Aars Dag skal der lyde et hjertelig til Lykke og Tak for alt i de forløbne Aar.

Mange Oplevelser dukker frem i Erindringen, naar man tænker tilbage paa Skoletiden — heldigvis husker man jo bedst de lykkelige Tildragelser og glemmer de mindre lykkelige, — og vi haaber jo alle, at Lærerne har det paa samme Maade.

En af de første Dage i Januar 1924 kom en lille forsagt Pige med lange Fletninger gaaende, med sin Mor i Haanden, ind ad Skoleporten. For den lille Pige var det en stor Dag — som den første Skoledag jo er for ethvert Barn. I første Time skulde hun have en Lærer Birkeland. Da den lille Pige saa Hr. Birkelands milde Aasyn, sagde hun trøstigt Farvel til sin Mor og gik med Glæde ind til alt det nye, — og blev ikke skuffet.

Lærer Birkeland vandt vor Tillid fra første Dag, og vi skylder ham alle en hjertelig Tak for god Lærdom, og for Evnen til at lære os at se det bedste hos vore Medmennesker. Men selvfølgelig var det ikke alene Lærer Birkeland, der havde Betydning for os. Ogsaa mange andre udmærkede Lærerkræfter, hver med sit Særpræg, var med til at danne vore Karakterer. Disse vil vi derfor ogsaa altid mindes med Taknemmelighed.

Paa denne Dag vil jeg gerne bringe min gamle Skole en inderlig Tak for 8 dejlige Aar. Tak for Kundskaber og Tak for den sunde Indstilling, Skolen har givet os, over for Livet. Mange Gange har jeg som voksen ønsket mig tilbage til den lykkelige Skoletid, men da det jo er umuligt, kan jeg kun glæde mig til den Dag, hvor jeg kan tage mine to Børn ved Haanden for at føre dem ind ad Skoleporten og overlade dem til deres Mors gamle Skole i Haab om, at de maa blive lige saa glade for den, som jeg har været.

ANNA FOLKE HANSEN

f. *Grimstrup.*

JOHANNE FILSKOV IN MEMORIAM

21. 12. 1869 — 6. 12. 1938

Johanne Filskov er fra den kærnedanske Del af Sønderjylland, af en kærnedansk, aktiv sønderjysk Slægt, der ikke gik paa Akkord med Sandhed og Ret. Det var da intet Under, at hun efter endt Eksamen blev mod Nord og fik den største Del af sin Gerning i Kongeriget — i Holstebro.

Johanne Filskov var ikke blot nationalt vaagen, selvfølgelig Holder af Flensborg Avis, hun var kirkelig interesseret, hørende til Morten Larsens Menighed, men hun var ogsaa alsidig begavet og alsidig interesseret. Hun nøjedes da ikke med den Uddannelse, hun fik paa Seminariet i Silkeborg, men fik Aarskursus i Dansk og Engelsk. At hun magtede det tyske Sprog til fulde er en Selvfølge, og hendes Tyskundervisning i Mellem- og Realskolen var da ogsaa bekendt for at være grundig og solid. Ja, solid var Frøken Filskov, og hun var ikke den Type, der søger at blive populær, alt skulde være grundigt og solidt, varigt, bygget paa fast Grund.

I Selskab foldede hun sig rigtig ud, underholdende og inciterende som hun var.

Saa maatte hun da følge sit Kald og drage mod Syd og lade Hjemegnen nyde godt af hendes Kræfter, selvom hun var 50, da hun tog et Arbejde op i Sønderborg ved Genforeningen. Men hendes Energi og Vilje maatte bukke under for Sygdommen. Den 31. 12. 1930 blev hun pensioneret, og den 6. 12. 1938 døde hun. Hendes Arbejde har baaret rige Frugter, og Grænsearbejdet kom til at nyde godt af den store Sum, hun testamenterede det ved sin Død.

En god Kollega, en dansk Kollega, der byggede Sten paa Danmarks Mur.

H. A. MORTENSEN.

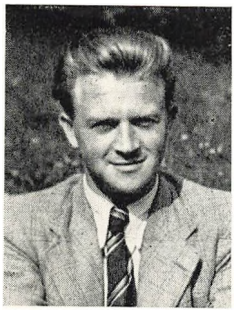

FRIHEDSKÆMPEREN
LÆRER HERMAN BOYE
TIL MINDE

»Kajn pløjed rask i Vaar,
tænkte paa det næste;
Abel gik og vogted Faar,
tænkte paa det bedste.«

Den gamle Fortælling om Kajn og Abel har haft uhyggelig Aktualitet i Besættelsesaarene. Indenfor Sønderborg Skolevæsen har vi mærket det i en saa uforglemmelig Grad, at vi sjældent taler derom, men ofte har det i vore Tanker. Vi har erfaret, at denne Jord ikke alene kan være »Glædens og Godhedens«, men ogsaa »Sorgens og Ondskabens«.

Før et af de store Slag i Krigen 1848—50 blev udkæmpet, sagde en Officer til sine Soldater: »Her gælder det ikke om at redde Livet, men om at faa vore Sjæle frelste.«

Lærer Boye sagde ikke dette samme, men fuldt bevidst handlede han i samme Aand. Ingen af os elskede Livet højere end han, og naar han modigt ofrede det, ved vi, at han ikke trak det korteste Straa. Danmarks Sjæl, der var i dødelig Fare, var han med til at frelse, og derfor har vi Lov at tro, at hans egen er vel bjerget.

Idet vi tænker med Vemod paa Lærer Boye og paa den korte Tid, det blev ham forundt at virke ved Sønderborg Skolevæsen, vil vi glæde os over, at ogsaa sidste Vers i Grundtvigs Sang passer paa ham:

»Abel slumred sødt i Løn,
Gud ej glemmer sine!
Haabets Lund er altid grøn,
der er ingen Pine.«

BØRGE BORGAA.

SØNDERBORG DANSKSPROGEDE SKOLEVÆSEN I TAL OG NAVNE

SKOLEKOMMISSIONEN.

Den første Skolekommission under dansk Styre holdt sit første Møde den 2. August 1920. Den bestod af 3 danske Medlemmer og 3 tyske. I de følgende Kommissioner var Partistillingen:

1925—29:	5	danske,	2	tyske	Medlemmer
1929—33:	5	—	, 2	—	—
1933—37:	5	—	, 2	—	—
1937—38:	6	—	, 1	—	—
1938— :	7	—	, 2	—	—

Som Formænd for Skolekommissionen har virket:

1. Maskinhandler A. F. Johnsen
2. Branddirektør H. N. Lind
3. Postbud H. Jepsen
4. Togfører M. P. Bram og
5. Postbudformand P. C. Deleuran.

De øvrige danske Medlemmer har været:

1. Fru Redaktør Ellen Grau
2. Vognmand Chr. Hansen
3. Former Chr. Føgh
4. Boghandler Andreas Clausen
5. Købmand Chr. Matzen
6. Provst T. Biering
7. Snedkermester Chr. Carl Wolf
8. Faktor Aage Petersen
9. Overlæge J. Hempel-Jørgensen
10. Landsretssagfører Johs. Holt
11. Entreprenør Søren Madsen
12. Fru Redaktør Rinne Huhle og
13. Hotelejer Vald. Nielsen.

Den siddende Skolekommission bestaar af følgende danske Medlemmer:

Fru Amtslandinspektør V. Kruuse, Formand
Brugsforeningsuddeler Jes Speggers, Næstformand
Typograf Lauritz Jørgensen
Tingbogssekretær H. Bøwadt
Installatør J. H. Quitzau
Kontorist H. Matzen og
Cementstøber Knud Jensen.

SKOLENÆVNENE:

I 1938 oprettedes for hver Skole et Skolenævn paa 5 Medlemmer. Ahlmann-Skolens Nævn bestaar for Tiden af:

Bankkasserer Niels Handler, Formand
Tilsynsførende H. Dehlbæk
Fru Redaktør Frede Nielsen
Installatør J. H. Quitzau og
Redaktør E. Randel-Thomsen.

I Nævnet har endvidere siddet Branddirektør H. N. Lind, der i sin Funktionstid var Nævnets Formand, og Kontorfuldmægtig V. Rath.

Sct. Jørgens Skoles Nævn bestaar for Tiden af:

Kontorist H. Matzen, Formand
Faktor C. F. Jensen
Bagermester N. F. Nielsen
Installatør H. Skaastrup og
Typograf Lauritz Jørgensen, der indtraadte i Stedet for afdøde Postbudformand P. C. Deleuran.

DE DANSKSPROGEDE SKOLERS PERSONALE

1/10 1920 — 1/10 1945.

Datoen bag Navnet angiver Ansættelsesdatoen ved Sønderborg danskprogede Skolevæsen.

SKOLELEDERE:

1. Ove Hejde Simesen, cand. mag. 1/10 1920 Overlærer. Afsk. med Pens. 30/9 1936.
2. J. M. Rasmussen, 1/10 1920. § 35-Lærer 1/4 1932. Overlærer ved Sct. Jørgens Skole fra 1/6 1937.
3. Bernhard Hansen, 1/6 1937 Skoleinspektør og Overlærer ved Ahlmann-Skolen. 1/4 1941 Rektor ved Duborgskolen, Flensborg.
4. P. M. Gerald, 1/5 1942 Skoleinspektør og Overlærer ved Ahlmann-Skolen.

LÆRERE OG LÆRERINDER:

1. J. P. Christensen, 1/10 1920. Viceinspektør 1/4 1932.
2. C. L. Tophøj, 1/10 1920. § 35-Lærer 1/5 1938 ved Sct. Jørgens Skole.
3. Johanne E. Filskov, 1/10 1920. Afsk. med Pens. 31/12 1930. Afg. ved Døden 6/12 1938.
4. Marie C. Frandsen, 1/10 1920.
5. Anna C. Sønderby, f. Paulsen, 1/10 1920. Afsk. efter Ans. 31/8 1930.

6. Kaj Christensen, 1/11 1920. Afsk. efter Ans. 1/10 1922. Nu Kommunelærer i København.
7. H. A. Mortensen, 1/11 1920. § 35-Lærer ved Ahlmann-Skolen 1/5 1938.
8. J. Nørreby, 1/4 1921.
9. Laura J. Pløen, 1/2 1921. Afsk. med Pens. 31/5 1943.
10. Christine M. Petersen, 1/9 1921.
11. Carl Agnhof, 1/9 1921. Kommunelærer i Graasten 1/2 1924.
12. F. M. Mortensen, 1/9 1921. § 35-Lærer ved Ahlmann-Skolen 1/5 1938.
13. Louise Rützou, 1/4 1922.
14. Karl Th. Jensen, 1/4 1923. § 35-Lærer ved Ahlmann-Skolen 1/2 1942, Viceinspektør samme Sted 1/8 1945.
15. A. K. Birkeland, 1/12 1923. § 35-Lærer 1/6 1942.
16. F. K. Hansen, 1/6 1924.
17. Chr. Hein Johansen, 1/4 1926. § 35-Lærer 1/4 1932, Overlærer i Maribo 1/10 1933, senere Rektor samme Sted. Afsk. med Pens.
18. Marie Fedder, 1/8 1926.
19. N. S. M. Pedersen, 1/6 1928.
20. A. H. Nygaard, 1/12 1928.
21. Clara Rossen, 1/1 1930.
22. Margrethe Biering, 1/4 1930.
23. Thekla A. L. Jørgensen, 1/4 1931.
24. Cathrine D. H. Dall, 1/5 1931. Afsk. efter Ans. 31/3 1934.
25. Margrethe D. Hundtofte, f. Schmidt, 1/9 1931.
26. Chr. Hansen, 1/5 1932. Førstelærer i Kliplev 1/9 1934.
27. K. J. Kristensen, 1/6 1932. § 35-Lærer ved Sct. Jørgens Skole 1/11 1944.
28. R. M. Poulsen, 1/6 1932.
29. Mathilde Roed-Müller, 1/8 1932.
30. J. Andresen, 1/9 1933.
31. Marie A. Andersen, 1/5 1934.
32. H. Michelsen, 1/6 1934.
33. C. I. Hundtofte, 1/11 1934.
34. A. Meinhardt, 1/3 1935.
35. J. H. F. Chr. Warncke, 1/7 1935. § 35-Lærer ved Ahlmann-Skolen 1/5 1938, Overlærer i Nordborg 1/11 1941.
36. Erling H. Nielsen, 1/7 1935.
37. P. Clausen, 1/6 1936. § 35-Lærer ved Sct. Jørgens Skole 1/5 1938, Viceinspektør samme Sted 1/8 1945.
38. C. O. Juhl, 1/6 1936.
39. Hermann M. Boye, 1/6 1936. Dømt til Døden af Tyskerne og henrettet 12/6 1944.
40. Ellen Damkjær Vind, 1/6 1936. Afg. ved Døden 22/7 1937.
41. H. Chr. Krogh, 1/12 1937 § 35-Lærer ved Ahlmann-Skolen.
42. O. B. Borgaa, 1/12 1937.

43. Thyra Overgaard, 1/12 1937. Afsk. efter Ans. 30/6 1938.
44. Lilly M. Rasmussen, 1/11 1938.
45. Arne Pedersen, 1/4 1939.
46. Folmer Novrup, 1/4 1939.
47. Sophie L. Andreasen, f. Horst, 1/4 1939. Afsk. efter Ans. 31/7 1945.
48. Sophie C. Petersen, 1/6 1940.
49. Jens Lampe, 1/11 1941.
50. Aa. F. Jensen-Fangel, 1/5 1942.
51. Maria N. Knudsen, 1/10 1943.
52. P. Banke Hansen, 1/11 1944.
53. Cl. W. Nielsen, 1/8 1945.
54. Johanne M. Lorenzen, 1/8 1945.

SKOLETJENERE:

1. Johan Skaarup, 1/10 1920. Afg. ved Døden 29/9 1939.
2. Valdemar Jacobsen, 1/3 1937.
3. Christian Thygesen, 1/12 1939.

K. TH. JENSEN

STATISTIK

Aar	Folke skolen		Eksamens skolen		Ialt		Antal Dimittender		Antal Lærer kræfter
	Kl.	Elever	Kl.	Elever	Kl.	Elever	Mlmk. Eksam.	Real-Eksam.	
1920		451				451			11
1921	16	519			16	519			13
1922	17	507	1	32	18	539			13
1923	18	512	2	48	20	560			15
1924	17	531	2	44	19	575			16
1925	17	527	3	61	20	588			17
1926	18	556	4	69	22	625	14		18
1927	19	570	4	71	23	641	11	9	19
1928	20	571	5	100	25	671	0	6	20
1929	20	576	6	114	26	690	15	0	20
1930	22	608	6	98	28	706	16	11	23
1931	22	680	6	103	28	783	10	8	23
1932	27	762	6	118	33	880	15	8	27
1933	29	868	6	118	35	986	14	11	28
1934	30	893	6	150	36	1043	18	11	28
1935	32	928	7	170	39	1098	30	11	31
1936	33	928	8	184	41	1112	23	19	36
1937	33	941	9	199	42	1140	28	11	37
1938	34	968	9	230	43	1198	30	12	37
1939	35	974	10	261	45	1235	42	19	40
1940	36	977	10	260	46	1237	51	32	41
1941	35	952	10	244	45	1196	37	40	42
1942	36	935	10	243	46	1178	54	27	42
1943	36	917	10	220	46	1137	49	40	42
1944	34	942	10	206	44	1148	40	34	42
1945	37		10		47		43	25	44
						Ialt:	540	334	